

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ЕЛЕКТРОНИКА “АПОСТОЛ АРНАУДОВ”**
гр. Русе, ул. “Потсдам” № 3; п.к. 7005, тел. 082/84-60-96; e-mail: info-1806301@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
СТЕФКА МЪНГОВА
*Директор на ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“
гр. Русе*

**STEFKA
PETROVA
MANGOVA**

Digitally signed by
STEFKA PETROVA
MANGOVA
Date: 2025.11.06
10:53:12 +02'00'

ПРОГРАМА
за предоставяне на равни възможности и
за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи

Настоящата Програма е приета на основание чл. 263, ал. 4, т. 6 от ЗПУО, чл. 32 от Закон за защита от дискриминация и чл. 3, ал. 2, т. 2 от ЗПУО на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 02 /30.10.2025 г. и утвърдена със Заповед № РД-01-144/05.11.2025 г.

2025-2026 учебна година
гр. Русе

ВЪВЕДЕНИЕ

Уязвими са онези лица и групи, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от социално изключване. Причините за това са различни и разнообразни като: живот в крайна бедност или ниски доходи и материални лишения; социални и психологически фактори; недостъпна среда; здравни и възрастови проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование; отношение към тях, основано на предразсъдъци; липса, ограничен достъп или неадекватни услуги и т.н.

Уязвимите групи ученици имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението на ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ към тях е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности. За нас те са важна и пълноценна част от обществото и затова работим за тяхната социална интеграция и социално включване.

В ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ уязвимите групи ученици се приемат като хора със способности и потенциал, а не като хора единствено с проблеми и ограничения.

Училищната програма за равен достъп до образование работи в посока за изграждане на среда за:

- разгръщането на потенциала на всеки ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение.

НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

- ❖ Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2020-2025);
- ❖ 2000 - Европейска социална харта (ревизирана);
- ❖ 1992 - Европейска конвенция за защита правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея;
- ❖ 1970 - Международен пакт за граждански и политически права и Международен пакт за икономически, социални и културни права;
- ❖ Национална стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2020-2025;
- ❖ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ❖ Наредба за приобщаващо образование.

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на ученици от уязвимите групи, както и ефективно прилагане на училищни политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане“, осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот.

АНАЛИЗ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА

През последните години в училището се записват все повече ученици с различни традиции, културни норми и здравно обусловени различия, което налага изграждането на един нов комплекс от умения за общуване, а така също и познания за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване, за толерантност към другите и към самите себе си.

Срещата с различни хора и с различни култури често е трудна, но с известни усилия тя би могла да бъде особено обогатяваща и ползотворна.

Особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Ключовата роля на образованието за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване се състои в ранното образование, достъпно за всички, независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.

Обхващането на всяко дете в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование.

ПРЕДМЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата и учениците от уязвими групи включва:

1. Принципите на приобщаващото образование;
2. Условието и реда за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците;
3. Условието и реда за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците въз основа на оценката на индивидуалните им потребности и изготвянето на план за подкрепа на ученика от екип за подкрепа на личностното развитие в училището;
4. Изграждане на позитивен психологически климат в училището;
5. Структурата, условията и реда за утвърждаване на индивидуалните учебни планове и на индивидуалните учебни програми на ученици със специални образователни потребности и на ученици с изявени дарби по чл. 95, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за предучилищното и училищното образование;
6. Условието и реда за постъпване, организацията и осъществяването на обучението и подкрепата за личностно развитие на учениците със специални образователни потребности

ОПРЕДЕЛЕНИЕ И ПРИНЦИПИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всеки ученик и на разнообразието от потребности на всички ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на учениците във всички аспекти на живота.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие със следните принципи:

1. Гарантиране на правото на всеки ученик на достъп до училище най-близо до неговото местоживее и на правото му на качествено образование;
2. Гарантиране на достъпа на всеки ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;
3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
4. Приемане и зачитане на уникалността на всеки ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че ученикът да развие максимално своя потенциал;
5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на училището;
6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на

качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на учениците;

7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – училището, ученика, семейството и общността;

8. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на учениците в дейността на училището;

9. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на учениците за живот в приобщаващо общество;

10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

На учениците в ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. Подкрепата за личностно развитие осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на учениците.

Подкрепата за личностно развитие се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик. За реализиране на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие в училището работи педагогически съветник. В училището може да работят и други специалисти в зависимост от оценката на индивидуалните потребности на детето или ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя в зависимост от потребностите и плана за подкрепа на ученика.

Подкрепата за личностно развитие на учениците в ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ се организира и осигурява в съответствие с разработените областни стратегии за подкрепа за личностно развитие на учениците въз основа на анализ на потребностите от обща и допълнителна подкрепа.

ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В УЧИЛИЩЕТО

Общата подкрепа за личностно развитие в ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ се осигурява от постъпването на ученика в училище до завършването на училищното образование съобразно индивидуалните му потребности и възможностите на училището. Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всеки ученик в училището.

Общата подкрепа за личностно развитие в училището гарантира участие и изява на всички ученици в класната стая и включва:

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. Кариерно ориентиране на учениците;
3. Занимания по интереси;
4. Библиотечно-информационно обслужване;
5. Грижа за здравето въз основа на информация от родителя за здравословното състояние на ученика и за проведени медицински изследвания и консултации;
6. Поощряване с морални и материални награди;
7. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение
8. Превенция на обучителните затруднения.

Дейностите по обща подкрепа за личностно развитие включват регулярни екипни срещи между класния ръководител, учителите и другите педагогически специалисти за:

- Преглед и обсъждане на събраната информация за обучението и развитието на всеки ученик;
- Изготвяне на план за действие за обща подкрепа за отделни ученици;
- Обмяна на информация и на добри педагогически практики.

На родителите се предоставя информация и при необходимост се канят на екипните срещи. По време на срещите се води протокол, който се подписва от всички участници в срещата.

Общата подкрепа за личностно развитие на учениците включва дейности съобразно техните интереси, способности, компетентности и изява в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и включва:

- Дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения в областта на науките, технологиите, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование;
- Образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности и
- участие в проекти, програми, форуми и в други изяви на общинско, областно, национално и международно равнище;
- Учебни предмети и дейности, чрез които се придобива допълнителна подготовка на учениците.

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение имат за цел изграждане на позитивен организационен и психологически климат в училище, включително чрез педагогическа подкрепа. Тя е насочена към учениците, учителите, училищното управление и родителите.

Под педагогическа подкрепа се разбира:

1. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес;
2. Предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на учениците;
3. Групова работа с ученици; кризисна интервенция;
4. Работа със средата, в която е ученикът – семейството, връстниците.

Общата подкрепа за личностно развитие в училището за целите на превенцията на обучителните затруднения се изразява във включване на учениците в:

1. Допълнително обучение по учебни предмети при условията на Закона за предучилищното и училищното образование;
2. Консултации по учебни предмети и допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
3. Насочване на учениците към социална услуга, при установяване на такава необходимост.

Общата подкрепа за личностно развитие се основава на анализ на информацията и наблюденията на обучението и развитието на всеки ученик, като анализът включва:

1. Данните за индивидуалния напредък в обучението на всеки ученик и за придобитите компетентности – знания, умения и отношения;
2. Установените силни страни на всеки ученик и на индивидуалните нагласи по отношение на ученето и участието в живота на общността;
3. Установеното наличие на възможни рискови фактори в средата на ученика;
4. Данните от информацията, която придружава ученика от предишното училище, включително за предоставяни дейности по обща подкрепа в предишното училище;
5. Данни от входни нива по учебни предмети, портфолио и други.

Обсъждането на цялата информация по т. 1-5 се прави от класния ръководител съвместно с учители, които преподават на ученика в срокове, определени от училището. Въз основа на анализа на информацията може да се определят ученици, за които е необходимо да се извърши оценка на индивидуалните им потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие съгласно чл. 178 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Реализирането на дейности за обща подкрепа за личностно развитие в училището въз основа на анализа се осъществява чрез план за действие в случаите, когато:

- се установят затруднения в обучението на ученика и/или има рискови фактори в средата, които може да повлияят на обучението му, но които все още не изискват допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- се установи, че ученик напредва значително по-бързо, отколкото учениците на неговата възраст;
- се налага ученикът да коригира проблемното си поведение.

Планът за действие съдържа цели за работа с ученика, срок за постигането им, описание на работата и се изготвя от класния ръководител на ученика в екипна работа с другите педагогически специалисти до 14 дни от установяването на случаите. Дейностите за обща подкрепа за личностно развитие в ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ може да се осъществяват и в неучебно време, включително през ваканциите, съобразно потребностите на учениците, като продължителността им за отделен ученик или за група ученици е в зависимост от възможностите на училището. Планът за действие се актуализира, променя или прекратява след преглед на напредъка на ученика и съобразно заложените в него срокове.

С плана за действие за обща подкрепа при ученик с установени затруднения в обучението се цели максимално да се преодолеят затрудненията. С плана за действие за обща подкрепа при ученик, който напредва значително по-бързо от връстниците си, се цели ученикът да развие своите възможности и дарби в най-пълна степен.

Отговорност за координацията по изпълнението на плана за действие за обща подкрепа има класният ръководител на ученика. Класният ръководител запознава родителя с изготвения план за действие за обща подкрепа и го информира за резултатите от изпълнението му. В случаите, когато ученик получава обща подкрепа и не се отчита напредък в рамките на три месеца от началото на предоставянето на подкрепата, класният ръководител на ученика обсъжда с координатора насочването на ученика за оценка на индивидуалните му потребности от екип за подкрепа за личностно развитие.

ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

- ❖ Равен достъп и приобщаване на всеки ученик;
- ❖ Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- ❖ Съхраняване на етнокултурното многообразие.

С цел продължаване на създаването на подкрепяща среда за обучението и възпитанието на учениците със специални образователни потребности в ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ е създаден механизъм, който включва:

1. Екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на учениците.
2. Диагностична и консултативна дейност.
3. Индивидуални образователни програми.
4. Учебни програми по специалните учебни предмети и други.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

1. Организиране на групи и клубове за занимания по интереси

Отговорници: класни ръководители, учители

Срок: до 10.10.2025 г.

2. Включване на учениците в организирани образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности

Отговорници: класни ръководители, учители,
и педагогически съветник

Срок: до 30.06.2026 г.

3. Стимулиране участието на деца с изяви дарби в състезания и олимпиади

Отговорници: учители

Срок: до 30.06.2026 г.

4. Разглеждане на теми, свързани с превенция на насилието и тормоза

Отговорник: педагогически съветник и
класни ръководители

Срок: 16.11.2025 г. – 16.04.2026 г.

5. Провеждане на беседи, свързани с превенция на агресията и тормоза и за развитие на толерантност във взаимоотношенията и с участие на външни лектори.

Отговорник: педагогически съветник

Срок: 16.11.2025 г. – 16.04.2026 г.

6. Обсъждане на обобщената информация за индивидуалния напредък и необходимостта от конкретни мерки за обща подкрепа, изготвяне на индивидуални планове за действие

Отговорник: Екипи за ПЛР

Срок: до 14 дни след подаден анализ от класния ръководител

7. Оценка на потребността от допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск, с хронични заболявания и тези с изяви дарби.

Отговорник: Екип за личностно развитие, сформирани за конкретния случай

Срок: до 3 месеца от разпознаване на потребността от извършване на оценка

8. Осъществяване на конкретна обща и допълнителна подкрепа, проследяване на напредъка, корекции в плана при необходимост.

Отговорник: Екип за личностно развитие, сформирани за конкретния случай

Срок: 30.01; 30.04 и 30.06.2026 г.

9. Кариерно ориентиране и консултиране с външни лектори.

Отговорник: ЗДУД, класни ръководители

Срок: по график

10. Педагогическа подкрепа и консултации

Отговорник: педагогически съветник

Срок: до 30.06.2026 г.

11. Партньорство с родителите за справяне с проблемното поведение на децата им.

Отговорник: класни ръководители, екип за личностна подкрепа

Срок: до 30.06.2026 г.

12. Обучение на педагогически специалисти, във връзка с дейностите по реализация на обща и допълнителна подкрепа

Отговорници: Директор, ЗДУД, главен учител

Срок: по график, заложен в план за квалификация

